

I. Disposicions generals

CAP DE L'ESTAT

15411 LLEI 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'Ordre de protecció de les víctimes de la violència domèstica.

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei. Sapiguen: que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sanciono.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

I

La violència exercida a l'entorn familiar i, en particular, la violència de gènere constitueix un problema greu de la nostra societat que exigeix una resposta global i coordinada per part de tots els poders públics. La situació que originen aquestes formes de violència transcendeix l'àmbit merament domèstic per convertir-se en un flagell que afecta i involucra tots els ciutadans. Per aquest motiu, és imprescindible arbitrar instruments jurídics nous i més eficaços, ben articulats tècnicament, que aturin des de l'inici qualsevol conducta que en el futur pugui degenerar en fets encara més greus. És necessària, en suma, una acció integral i coordinada que uneixi tant les mesures cautelars penals sobre l'agressor, això és, les mesures orientades a impedir la realització de nous actes violents, com les mesures protectores d'índole civil i social que evitin el desemparament de les víctimes de la violència domèstica i donin resposta a la seva situació d'especial vulnerabilitat.

Amb aquest propòsit, el passat 22 d'octubre de 2002, el Ple del Congrés dels Diputats va acordar crear al si de la Comissió de Política Social i Ocupació una subcomissió a fi de «... formular mesures legislatives que donin una resposta integral davant la violència de gènere ...» Entre les conclusions més rellevants d'aquesta subcomissió, destaca precisament la proposta, recolzada pel Ministeri de Justícia, de creació i regulació d'un nou instrument denominat ordre de protecció a les víctimes de la violència domèstica.

Aquesta iniciativa respon a una inquietud que

s'ha anat manifestant en diversos documents i informes d'experts, tant nacionals (Consell General del Poder Judicial, Institut de la Dona, Fiscalia General de l'Estat, etc.), com d'organismes supranacionals (ONU, Consell d'Europa, institucions de la UE). Aquesta inquietud va ser formulada per les Corts Generals com «... la necessitat d'una resposta integral, la coordinació com a prioritat absoluta...» en l'informe recent de la ponència constituïda al si de la Comissió Mixta de Drets de la Dona, que han fet seu els plens del Congrés dels Diputats i del Senat. Amb aquesta Llei es dona compliment a aquest mandat unànim de les Corts Generals.

II

L'ordre de protecció a les víctimes de la violència domèstica unifica els diferents instruments d'emparament i tutela les víctimes d'aquests delictes i faltes. Pretén que mitjançant un procediment judicial ràpid i senzill, substanciat davant el jutjat d'instrucció, la víctima pugui obtenir un estatut integral de protecció que centri de forma coordinada una acció cautelar de naturalesa civil i penal. Això és, una mateixa resolució judicial que incorpori conjuntament tant les mesures restrictives de la llibertat de moviments de l'agressor per impedir una nova aproximació a la víctima, com les orientades a proporcionar seguretat, estabilitat i protecció jurídica a la persona agredida i a la seva família, sense necessitat d'esperar la formalització del procés matrimonial civil corresponent. L'ordre judicial de protecció suposa, al seu torn, que les diferents administracions públiques, estatal, autonòmica i local, activin immediatament els instruments de protecció social que estableixen els sistemes jurídics respectius. En això consisteix, precisament, el seu element més innovador.

A fi de fer efectives les mesures incorporades a l'ordre de protecció, s'ha dissenyat un procediment especialment senzill, accessible a totes les víctimes de la violència domèstica, de manera que tant aquestes com els seus representants legals o les persones del seu entorn familiar més immediat puguin sol·licitar-la sense formalismes tècnics o costos afegits. Així mateix, la nova ordre de protecció s'ha de poder obtenir de forma ràpida, ja que no hi ha una protecció real a la víctima si aquella no s'activa amb la màxima celeritat. Per fer-ho, continuant en la línia inaugurada per la Llei 38/2002, de 24

d'octubre, per la qual es regula el procediment d'enjudiciament ràpid de determinats delictes i faltes, aquesta regulació es decanta per atribuir la competència per adoptar l'ordre de protecció al jutge d'Instrucció en funcions de guàrdia. La decisió judicial s'ha de substanciar de manera menys pertorbadora al si del procés penal en curs, sigui quina sigui la naturalesa i les característiques. A aquests efectes es possibilita que l'audiència judicial del presumpte agressor coincideixi amb la compareixença que preveu l'article 504 *bis* 2 de la Llei d'enjudiciament criminal, quan aquesta sigui procedent per la gravetat dels fets o les circumstàncies concurrents, amb l'audiència que preveu l'article 798 si es tracten causes tramitades d'acord amb el procediment d'enjudiciament ràpid, o amb l'acte del judici de faltes, si s'escau.

Finalment, la nova Llei dóna carta de naturalesa al Registre Central per a la protecció de les víctimes de la violència domèstica, al qual tenen accés immediat totes les ordres de protecció dictades per qualsevol jutjat o tribunal i en el qual s'anoten, a més, els fets rellevants a efectes de protecció a les víctimes d'aquests delictes i faltes.

Article primer

Es modifica l'article 13 de la Llei d'enjudiciament criminal, que queda redactat en els termes següents:

«Es consideren diligències primeres la de consignar les proves del delicte que puguin desaparèixer, la de recollir i posar en custòdia tot el que porti a la comprovació i a la identificació del delinqüent, la de detenir, si s'escau, els presumptes responsables del delicte, i la de protegir els ofesos o perjudicats per aquest, els familiars o altres persones; a aquest efecte es poden acordar les mesures cautelars a què fa referència l'article 544 *bis* o l'ordre de protecció que preveu l'article 544 *ter* d'aquesta Llei.»

Article segon

S'afegeix un nou article 544 *ter* a la Llei d'enjudiciament criminal, redactat en els termes següents:

«1. El jutge d'instrucció ha de dictar ordre de protecció per a les víctimes de violència domèstica en els casos en què, havent-hi indicis fundats de la comissió d'un delicte o falta contra la vida, integritat física o moral, llibertat sexual, llibertat o seguretat d'alguna de les persones que esmenta l'article 153 del Codi Penal, resulti una situació objectiva de risc per a la víctima que requereixi adoptar

alguna de les mesures de protecció que regula aquest

2. L'ordre de protecció l'ha de dictar el jutge d'ofici o a instància de la víctima o persona que tingui amb aquesta alguna de les relacions que indica l'apartat anterior, o del Ministeri Fiscal. Sense perjudici del deure general de denúncia que preveu l'article 262 d'aquesta Llei, les entitats o els organismes assistencials, públics o privats, que tinguin coneixement d'algun dels fets esmentats a l'apartat anterior han de posar-los immediatament en coneixement del jutge de guàrdia o del Ministeri Fiscal a fi que es pugui incoar o instar el procediment per a l'adopció de l'ordre de protecció.

3. L'ordre de protecció es pot sol·licitar directament davant l'autoritat judicial o el Ministeri Fiscal, o bé davant les forces i els cossos de seguretat, les oficines d'atenció a la víctima o els serveis socials o institucions assistencials dependents de les administracions públiques.

Aquesta sol·licitud ha de ser remesa de forma immediata al jutge competent. En cas que se suscitin dubtes sobre la competència territorial del jutge, ha d'iniciar i resoldre el procediment per a l'adopció de l'ordre de protecció el jutge davant el qual aquesta s'hagi sol·licitat, sense perjudici de remetre posteriorment les actuacions a qui sigui competent.

Els serveis socials i les institucions abans esmentats faciliten a les víctimes de la violència domèstica a les quals han de prestar assistència la sol·licitud de l'ordre de protecció, i amb aquesta finalitat posen a la seva disposició informació, formularis i, si s'escau, canals de comunicació telemàtics amb l'Administració de justícia i el Ministeri Fiscal.

4. Rebuda la sol·licitud d'ordre de protecció, el jutge de guàrdia, en els casos esmentats a l'apartat 1 d'aquest article, ha de convocar a una audiència urgent la víctima o el seu representant legal, el sol·licitant i l'agressor, assistit, si s'escau, d'un advocat. També es convoca el Ministeri Fiscal.

Aquesta audiència es pot substanciar simultàniament amb la que preveu l'article 504 *bis* 2 quan sigui procedent convocar-la, amb l'audiència que regula l'article 798 en les causes que es tramitin de conformitat amb el que preveu el procediment que preveu el títol III del llibre IV d'aquesta Llei o, si s'escau, amb l'acte del judici de faltes. Quan excepcionalment no sigui possible fer l'audiència durant el servei de guàrdia, el jutge davant el qual ha estat formulada la

sol·licitud l'ha de convocar en el termini més breu possible. En qualsevol cas, l'audiència s'ha de fer en un termini màxim de 72 hores des de la presentació de la sol·licitud.

Durant l'audiència, el jutge de guàrdia ha d'adoptar les mesures oportunes per evitar la confrontació entre l'agressor i la víctima, els seus fills i els membres de la família restants. A aquests efectes disposa que la seva declaració en aquesta audiència es faci separatament.

Feta l'audiència, el jutge de guàrdia ha de resoldre mitjançant una interlocutòria el que sigui procedent sobre la sol·licitud de l'ordre de protecció, així com sobre el contingut i la vigència de les mesures que incorpori. Sense perjudici d'això, el jutge d'instrucció pot adoptar en qualsevol moment de la tramitació de la causa les mesures que preveu l'article 544 *bis*.

5. L'ordre de protecció confereix a la víctima dels fets esmentats a l'apartat 1 un estatut integral de protecció que comprèn les mesures cautelars d'ordre civil i penal que preveu aquest article i les altres mesures d'assistència i protecció social que estableix l'ordenament jurídic.

L'ordre de protecció es pot fer valer davant qualsevol autoritat i administració pública.

6. Les mesures cautelars de caràcter penal poden consistir en qualsevol de les que preveu la legislació processal criminal. Els seus requisits, el contingut i la vigència són els que estableix amb caràcter general aquesta Llei. Les adopta el jutge d'Instrucció atenent la

necessitat de protecció integral i immediata de la víctima.

7. Les mesures de naturalesa civil les ha de sol·licitar la víctima o el seu representant legal, o bé el Ministeri Fiscal quan existeixin fills menors o incapaços, sempre que no hagin estat prèviament acordades per un òrgan de l'ordre jurisdiccional civil, i sense perjudici de les mesures que preveu l'article 158 del Codi Civil. Aquestes mesures poden consistir en l'atribució de l'ús i el gaudi de l'habitatge familiar, determinar el règim de custòdia, visites, comunicació i estada amb els fills, el règim de prestació d'aliments, així com qualsevol disposició que es consideri oportuna a fi d'apartar el menor d'un perill o d'evitar-li perjudicis.

Les mesures de caràcter civil que conté l'ordre de protecció tenen una vigència temporal de 30 dies. Si dins aquest termini s'incoa a instància de la víctima o del seu representant legal un procés de família davant la jurisdicció civil, les mesures

adoptades han de romandre en vigor durant els trenta dies següents a la presentació de la demanda. En aquest terme les mesures han de ser ratificades, modificades o deixades sense efecte pel jutge de primera instància que sigui competent.

8. L'ordre de protecció s'ha de notificar a les parts, i l'ha de comunicar el jutge immediatament, mitjançant un testimoni íntegre, a la víctima i a les administracions públiques competents per a l'adopció de mesures de protecció, ja siguin de seguretat o d'assistència social, jurídica, sanitària, psicològica o de qualsevol altra índole. A aquests efectes s'estableix reglamentàriament un sistema integrat de coordinació administrativa que garanteixi l'agilitat d'aquestes comunicacions.

9. L'ordre de protecció implica el deure d'informar permanentment la víctima sobre la situació processal de l'imputat així com sobre l'abast i la vigència de les mesures cautelars adoptades. En particular, la víctima és informada en tot moment de la situació penitenciària de l'agressor. A aquests efectes es dóna compte de l'ordre de protecció a l'Administració penitenciària.

10. L'ordre de protecció s'inscriu en el Registre Central per a la protecció de les víctimes de la violència domèstica.

11. En els casos en què durant la tramitació d'un procediment penal en curs sorgeixi una situació de risc per a alguna de les persones vinculades amb l'imputat per alguna de les relacions que indica l'apartat 1 d'aquest article, el jutge o tribunal que conegui de la causa pot acordar l'ordre de protecció de la víctima d'acord amb el que estableixen els apartats anteriors.»

Disposició Addicional Primera

El Govern, a proposta del Ministeri de Justícia, escoltats el Consell General del Poder Judicial i l'Agència de Protecció de Dades, ha de dictar les disposicions reglamentàries oportunes relatives a l'organització del Registre Central per a la protecció de les víctimes de la violència domèstica, així com al règim d'inscripció i cancel·lació dels seus assentaments i l'accés a la informació que aquest conté, assegurant-ne en tot cas la confidencialitat.

Disposició Addicional Segona

El seguiment de la implantació d'aquesta Llei la porta a terme una comissió integrada per representants del Consell General del Poder Judicial, de la Fiscalia General de l'Estat, de les

professions jurídiques i dels ministeris de Justícia, Interior, i Treball i Afers Socials, així com per una representació de les comunitats autònomes i de les entitats locals.

Correspon a aquesta comissió l'elaboració de protocols d'abast general per a la implantació de l'ordre de protecció que regula aquesta Llei, així com l'adopció d'instruments adequats de coordinació que assegurin l'efectivitat de les mesures de protecció i de seguretat adoptades pels jutges i tribunals i les administracions públiques competents.

Disposició Final Única

Aquesta Llei entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació en el *Butlletí Oficial de l'Estat*.

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que guardin i facin guardar aquesta llei.

Palma de Mallorca, 31 de juliol de 2003.

JUAN CARLOS R.

El President del Govern,
JOSÉ MARÍA AZNAR LÓPEZ